



Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Havlíčkův Brod, Konečná 1930, 580 01 Havlíčkův Brod

Havlíčkův Brod 17.6.2014

čj. UKZUZ 046240/2014

Zpráva č. 12 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 9.6. – 15.6. 2014

1. Počasí

Až do poloviny týdne velmi teplo a bez srážek. Na většině míst padaly teplotní rekordy – maximální teploty někdy i výrazně překračovaly 30 °C. Během těchto dnů se zvyšovala i ranní minima až na úroveň okolo 17 °C. Ve středu přešla přes většinu sledované oblasti bouřková fronta, která přinesla mírné ochlazení a lokální, většinou nijak výrazné srážky. Nejvyšší teploty klesly v úplném závěru týdne pod 20 °C a citelný byl pokles i ranních teplot. Srážkové úhrny v těchto dnech dosahovaly maximálně několik málo milimetrů.



2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V teplejších oblastech se především u porostů na písčitých a jílovitých půdách začal projevovat nedostatek vláhy. To mělo za následek podesychání odnoží a předčasné dozrávání ozimých ječmenů, ztrátu turgoru v listech a přechodné zvadnutí porostů cukrovky a brambor, zasychání listů řepky apod.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 59–73 BBCH)

(konec metání: klas (lata) je celý viditelný - časná mléčná zralost)

Střední výskyty **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** byly hlášeny z okresu Žďár nad Sázavou /lokality Nové Sady a Černá 9.6./.

Pozorování padlí pšenice se provádí při objevení se posledního listu (37 BBCH), začátkem metání (51 BBCH) a v době květu (65 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se odebere 3 list shora. Tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. Zaznamená se počet listů, na jejichž čepeli je jedna nebo více kupek padlí.

Fungicidní ochranu proti listovým chorobám je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37 do BBCH 51. Zásahy se provádějí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.



Přetrvávající střední výskyty **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byly hlášeny prakticky ze všech okresů sledované oblasti.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Maximálně střední byl i výskyt **feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)** – zaznamenáno v okresech Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 9.6./ a Ústí nad Orlicí /lokality Javorník, Libecina a Luková 11.6./.

Střední výskyty **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byly hlášeny z okresů Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 11.6./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Nové Sady 12.6./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Ošetření se doporučuje při výskytu 12 – 50 % listů s výskytem pyknid.

Ochrana viz padlí pšenice.

V okresech Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 9.6./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rohenice 10.6./ byly již zaznamenány střední výskyty **žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*)**. Její první výskyt byl hlášen z okresu Svitavy /lokality Hradec nad Svitavou a Vítějeves 12.6./.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Jestliže se při hodnocení zjistí ohniskové napadení, polovina míst odběru vzorků se volí v ohniscích napadení. V RF 51 se hodnotí napadení rostlin (odnoží), v RF 65 napadení listů a v RF 75 – 85 napadení klasů.

Ošetření se doporučuje v RF 51 při napadení 5 – 25 % odnoží, v RF 65 při napadení 25 – 50 % listů a v RF 75 – 85 při napadení 10 – 25 % klasů.

První výskyty **kyjatyk osenní (*Sitobion avenae*)** v klasech byly zjištěny v okrese Jičín /lokality Železnice 12.6. a Vokšice 13.6./. V okrese Chrudim /lokalita Dolní Bezděkov 9.6./ byl poprvé v klasech pozorován výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)**.

V okrese Svitavy /lokalita Vítějeves 13.6./ byly zjištěny významné výskyty **kněžice obilné (*Eurygaster maura*)**.

JEČMEN OZIMÝ (RF 75–85 BBCH)

(střední mléčná zralost: všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená - těstovitá zralost: obsah zrna ještě měkký, ale suchý, deformace tlakem nehtu reverzibilní)

V okrese Jičín /lokalita Vokšice 13.6./ byl zjištěn silný výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Přetrvávající střední, lokálně až silné výskyty **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)** byly pozorovány v okresech Chrudim /lokalita Orel 9.6./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Blížkov 4.6./. Na lokalitě v okrese Chrudim byla tato choroba poprvé zjištěna již i v klasech.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2



rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

JEČMEN JARNÍ (RF 51-71 BBCH)

(počátek metání: špička klasu (laty) vystupuje z pochvy nebo ji proráží bočně - první zrna dosáhla poloviny své konečné velikosti, obsah zrn vodnatý)

První výskyt **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)** byl zaznamenán v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Rychnov nad Kněžnou 11.6./ a střední výskyt byl nově hlášen z okresu Havlíčkův Brod /lokalita Věžnice 13.6./.

První výskyty **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** a **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** byl pozorovány v okrese Rychnov nad Kněžnou /lokalita Velký Uhřínov 9.6./.

V okrese Jičín /lokalita Vítějeves 13.6./ byly zjištěny významné výskyty **kněžice obilné (*Eurygaster maura*)**.

PŠENICE JARNÍ (RF 65 BBCH)

(střed květu: 50 % prašníků zralých)

V okrese Pardubice /lokalita Jankovice 11.6./ byl na praporcovém listu zjištěn silný výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)**.

Na stejné lokalitě byl zaznamenán i první výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** v klasech.

KUKUŘICE (RF 15-33 BBCH)

(5. list vyvinutý - 3. kolénko patrné)

Část plochy v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Nořín 11.6./ byla silně poškozena žírem **slimáčků (*Deroceras* sp.)**.

LUSKOVINY

HRÁCH (RF 59-71)

(prvé korunní plátky viditelné, květy stále zavřené - asi 10% lusků dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

V okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Skrovnice 10.6./ byl podle vnějších příznaků porost napaden **fomovou kořenovou a krčkovou spálou hrachu (*Phoma pinodella*)** a **mykosferelovou hnědou strupovitostí hrachu (*Mycosphaerella pinodes*)**.

Lokálně střední výskyt **fuzáriového vadnutí hrachu (*Fusarium oxysporum*)** byl pozorován v okrese Chrudim /lokalita Chrudim 9.6./.

V okrese Jičín /lokality Konecchlumí 10.6. a Podhradí Vokšice 13.6./ byly zjištěny přetrvávající střední až silné výskyty **kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)**



Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

První úlovky **obaleče hrachového (*Cydia nigricana*)** ve feromonových lapácích byly v minulém týdnu zaznamenány v okresech Jičín /lokalita Konecchlumí 10.6. a Podhradí Vokšice 13.6./, Svitavy /lokalita Svitavy předměstí 13.6./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Nová Ves 11.6./.

Monitoring letu imag se provádí pomocí feromonových lapačů, 2x týdně se zaznamenává počet odchycených samců.

Insekticidní zásah je třeba zvážit, pokud je zaznamenáno více jak 6 samců ve dvou feromonových lapácích za den. Chemické ošetření musí být cíleno proti líhnoucím housenkám, ošetřuje se tedy 7-10 dnů po kritickém přírůstku náletu.

V okrese Chrudim /lokalita Chrudim 9.6./ byl zjištěn na spodních listech první výskyt larev **vrtalky (*Liriomyza spp.*)**.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 75–79 BBCH)

(asi 50% šešulí dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti - téměř veškeré šešule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

První výskyt **alternariové skvrnitosti brukvovitých (*Alternaria brassicae*)** především na šešulích poškozených larvami šešulových škůdců byl zjištěn v okrese Pardubice /lokalita Přelouč 11.6./.

Z okresů Chrudim /lokalita Podlíšťany 11.6./ a Ústí nad Orlicí /lokality Libecina, Svatý Jiří, Řepníky a Voděradý 12.6./ byly hlášeny přetrvávající střední výskyty **plísně zelné (*Peronospora parasitica*)**.

První výskyt kolonií **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** byl pozorován v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Nové Sady 11.6./.

Kontrolují se všechna plodenství na 50 rostlinách a zjišťuje se % napadených plodenství 100 a více mšicemi při dokvétání: RF 67 – 69.

Chemické ošetření je účelné do 10 dnů po odkvětu. Později je neúčelné.

MÁK (RF 47-52 BBCH)

(stonek s poup. převyšuje všechny listy - zač. kvetení, 10% rostlin kvete)

V okrese Pardubice /lokalita Jezbořice 10.6./ byl zjištěn silný výskyt **plísně makové (*Peronospora arborescens*)**. První, pouze slabý výskyt byl zaznamenán v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Kožlí 12.6./.

K infekci dochází od května do sklizně. Nižší teploty, ovlhčení, vysoká vzdušná vlhkost a hustý porost vytvářejí podmínky pro napadení.

Preventivní ochrana spočívá v dodržování zásad správné agrotechniky, střídání plodin, zdravé osivo, řidší porosty. Přímá ochrana-preventivní aplikace fungicidu od fáze 6-ti a více pravých listů.

Jako silný byl již hodnocen výskyt **pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*)** v okrese Pardubice /lokalita Jezbořice 10.6./.



V okrese Jičín /lokality Radim, Pševs a Keteň 11.6./ byly pozorovány silné výskyty kvetoucího máku vlčího (*Papaver rhoeas*), v Radimi zaplevelení na 1/3 pozemku, na ostatních pozemcích okraje.

SLUNEČNICE (RF 35-59 BBCH)

(5. internodium viditelné - květenství ještě zavřené, mezi krycími listy jsou viditelné jazykovité květy)

První výskyt alternariové skvrnitosti slunečnice (*Alternaria* sp.) na listech byl pozorován v okrese Pardubice /lokalita Jeníkovice 10.6./.

V okrese Jičín (lokalita Běchary 11.6.) byl zjištěn první, ohniskový výskyt mšice slivové (*Brachycaudus helichrysi*).

OKOPANINY

CUKROVKA (RF 31-39)

(počátek zapojování, listy pokrývají 10% povrchu půdy - plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90% povrchu půdy)

V okresech Jičín /lokalita Žeretice 11.6./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Bučina 12.6./ byly zjištěny první výskyt cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*).

Hlášení o prvních výskytech ramulariové listové skvrnitosti řepy (*Ramularia beticola*) přišlo z okresu Chrudim /lokalita Třebřichy 9.6./.

V okrese Pardubice /lokalita Jezbořice 10.6./ byl zaznamenán první výskyt min s larvami květilky řepné (*Pegomyia hyoscyami*).

BRAMBORY (RF 31-65 BBCH)

(počátek prodlužovacího růstu (cca 15 cm) - plný květ)

První výskyt bakteriálního černání stonku (*Pectobacterium atrosepticum*) byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Žďár nad Metují 12.6./.

První výskyty plísňě bramborové (*Phytophthora infestans*) byly hlášeny z okresů Havlíčkův Brod /lokality Krátká Ves, Kyjov 11.6./, Chrudim /lokalita Třebřichy 9.6./, Náchod /lokalita Žďár nad Metují 12.6./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Bolehošť 10.6./, Svitavy /lokality Litomyšl a Rozhraní 10.6./ a Žďár nad Sázavou /lokalita Světnov 9.6./.

V okrese Jičín /lokalita Ohařice 12.6./ byl zjištěn silný výskyt vajíček mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*), první výskyty larev byl hlášen z okresů Chrudim /lokalita Třebřichy 9.6./, Pardubice /lokalita Sovolusky 11.6./ a Žďár nad Sázavou /lokality Kyjov a Světnov 9.6./ V ostatních okresech byli nalézáni dospělci tohoto škůdce.

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provádí v době maxima líhnutí larev, tj. v době, kdy vylíhlé larvy dosáhnou 3. stupně (L3). Ošetření by mělo být ukončeno do doby, než začnou převládat larvy L4.

Chemickou ochranu je třeba využívat až při hospodářsky významném výskytu mandelinky bramborové, to je při výskytu 5000 larev na 1 ha. Chemické přípravky, respektive jejich účinné



látky, je nutné střídat v rámci antirezistentní strategie a omezit jejich použití za vysokých teplot, zejména v případě pyretroidů.

OVOCNÉ DŘEVINY

JABLOŇ (RF 73-75 BBCH)

(druhý opad plodů (červnový) - plod dosahuje asi 50% (polovinu) konečné velikosti)

Nárůst výskytů **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech i plodech byl pozorován v okrese Ústí nad Orlicí /lokality Javorník a Koldín 11.6./ - hodnoceno jako intenzita napadení silná.

Silné výskyty **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** byl zaznamenány v okresech Havlíčkův Brod /lokality Krátká Ves a Štoky 13.6./ a Chrudim /lokalita Podlíšťany 10.6./.

V okrese Jičín /lokalita Úlibice 12.6./ byl zjištěn opět zvýšený výskyt (nová letová vlna) **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** ve feromonových lapačích a v okrese Chrudim /lokalita Podlíšťany 10.6./ byl pozorován silný výskyt tohoto obaleče.

První výskyt **obaleče růžového (*Archips rosana*)** byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Zájezd 10.6./.

Silniční stromořadí jabloní v okrese Ústí nad Orlicí /lokalita Stradouň 12.6./ bylo silně napadeno **předivkou jabloňovou (*Yponomeuta malinellus*)**.

HRUŠEŇ (RF 74 BBCH)

(průměr plodů do 40 mm, plody vzpřímené (stadium T, spodní strana plodu a stopka tvoří T, velikost vlašského ořechu))

První potvrzený výskyt **bakteriální spály hrušně (*Erwinia amylovora*)** byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Zájezd 9.6./.

V okrese Pardubice /lokalita Svinčany 10.6./ byl zaznamenán silný výskyt vajíček a larev **mer rodu *Cacopsylla*** a ve feromonovém lapáku silný výskyt samců **štitenky zhoubné (*Quadraspidiotus perniciosus*)**.

SLIVOŇ (RF 73-74)

(druhý opad plodů (červnový) - průměr plodů do 40 mm, plody vzpřímené (stadium T, spodní strana plodu a stopka tvoří T))

První výskyt **suché skvrnitost listů peckovin (*Stigmina carpophila*)** byl zjištěn v okrese Pardubice /lokalita Svinčany 10.6./.

V okrese Jičín /lokalita Kamenice 9.6. a 12.6./ na švestkách letová vlna - střední výskyt **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** ve feromonových lapačích.

TŘEŠEŇ (RF 76-87)

(plod dosahuje asi 60% konečné velikosti - sklizňová zralost)

V okrese Pardubice /lokalita Raškovice 10.6./ byl pozorován první výskyt **skvrnitosti listů (*Blumeriella jaapii*)** a plody jsou slabě poškozeny **zobonoskou třešňovou (*Rhynchites auratus*)**.



VIŠEŇ (RF 75)

(plod dosahuje asi 50% (polovinu) konečné velikosti)

V okrese Pardubice /lokalita Choltice 10.6./ byl zjištěn na lepových deskách první výskyt imág **virtule třešňové (*Rhagoletis cerasi*)** a v lokalitě Přelouč (zahrádka) byly již zaznamenány první červivé plody s larvami.

V lokalitě Choltice byly také poprvé pozorovány miny s larvami **klíněnký ovocné (*Phyllonorycter corylifoliella*)**.

BROSKVOŇ (RF 74)

(průměr plodů do 40 mm, plody vzpřímené (stadium T, spodní strana plodu a stopka tvoří T))

První a hned silný výskyt samců **obalečů rodu *Cydia* sp.** byl zjištěn ve feromonových lapácích v okrese Pardubice /lokalita Choltice 10.6./.

MERUŇKA (RF 74)

(průměr plodů do 40 mm, plody vzpřímené (stadium T, spodní strana plodu a stopka tvoří T))

V okrese Jičín /lokalita Veliš-Podhradí 13.6./ byl zjištěn výskyt **moniliniové spály meruňky (*Monilinia laxa*)** v intenzivní výsadbě (sad), na stejné lokalitě silná ohniska **mšic (*Aphididae* spp.)**

První výskyt **obaleče meruňkového (*Enarmonia formosana*)** ve feromonových lapácích byl zaznamenán v okrese Pardubice /lokalita Choltice 10.6./.

ZELENINA

CIBULE KUCHYŇSKÁ

V okrese Jičín /lokalita Pševy 9.6./ byl zjištěn první výskyt **květilky cibulové (*Delia antiqua*)**.

OKRASNÉ DŘEVINY

JÍROVEC MAĎAL

První výskyt **listové skvrnitosti (*Guignardia aesculi*)** byl zjištěn v okrese Náchod /lokalita Nahořany 10.6./.

V okrese Pardubice /lokalita Pardubice – Vinice 10.6./ byl zjištěn první výskyt kulek **klíněnký jirovcový (*Cameraria ohridella*)**, všeobecně jsou spodní patra silně poškozena minami.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl